



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Acta Ecclesiae Mediolanensis**

Acta Synodalia Dioecesana Ecclesiae Mediolanensis, Pars Secunda

**Borromeo, Carlo**

**Brixiae, 1603**

De Sepulcris, Et Coemeterijs. Cap. XXVII.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-11399**

clesiæ proxima est : vbi verò atrium non est ; à manu dextera ingredientis , atque ita ab omni alio pariete disjunctum , vt circui possit.

De numero campanarum.

**H**æc turris, si Ecclesiæ cathedralis est, septem aut quinque ad minimum campanas; si collegiatae tres, grandiores scilicet, mediam, & minimam; si parochialis totidem, aut duas saltem habere debet; easque distincto quodam soni concentu inter se rectè consentientes, pro varia diuinorum officiorum quæ sunt ratione ac significatione.

De horologio.

**I**n qua turri præterea horologium pro ædificii forma artificioso opere confectum collocari conuenit: ita vt horæ cuiusque ratio, intus campanæ sono, foris stelle effigie quæ in orbè ducatur, perspicuo loco constituta, significetur.

De altera forma campanilis.

**H**æc supra demonstratæ regulæ de turris forma, de quæ horologio, locum habeant in ecclesiis insignioribus. Vbi verò loci situs, & facultatum tenuitas, turrim campanilem tanti sumptus fieri non patitur; in ecclesiæ angulo à dextera ingredientis extra tamen ecclesiæ promineas non longe à ianua extrui potest; forma, quæ de architecti consilio probabitur; ita tamen, vt in ea ostium insit, intus ab ecclesiæ parte non foris extructum; & valuis seraque vt supra munitum.

De pilis latericij pro campanili.

**V**bi autem ea est facultatum angustia, vt campanarum turris nulla quidem extrui queat; interim dum facultas sit, pilæ latericæ in summo pariete hærentes, eæque arcuatae fieri possunt, vnde campanæ appendantur. Qua in re videndum est, vt apto loco constituantur; atque ita, vt funes earum tractorij, ne in capella maiori, vllave

alia, aut in medio ecclesiæ ostio, aut alio eiusmodi loco pendeant: iidemque per tubum ligneum in fornice insertum ducti tractiue, fornicatum opus ne seuisim diruant.

De campanarum benedictione, & quæ ijs conlandis vitanda sunt.

**C**ampanæ verò neque in turri neque in alio loco collocandæ sunt, nisi primum solenni benedictionis precumque ritu ex Ecclesiæ instituto consecratæ: cuius consecrationis monumentum aliquo loco turris vel Ecclesiæ cõsignetur. Illæ præterea ne rem vllam oro sanam insculptam inscriptamve ullo modo habeant; sed sancti patroni Ecclesiæ, aliamve sacram imaginem, piamque inscriptionem.

DE SEPULCRIS, ET COEMETERIJS. Cap. XXVII.

**S**equitur de sepulcris, & coemeterijs instructio; quæ eiusmodi est.

Ac primò quidem sicut Episcopos, presbyteros, aliosque ecclesiasticos homines intus in ecclesia sepeliri canones sanxerunt: ita de eorum sepulturis aliqua instructione cauendum est. Episcopalis igitur sepulturæ locus in basilica cathedrali pro chori foribus ingressu esse potest: vbi si locus decens aliquando non datur, alius deligatur, qui religioso venerabilique Episcopali nomini ac dignitati conuenientior sit: non in choro tamen, neque in capella maiori, sed extra illius fines in alia Ecclesiæ parte decentiori atque insigniori. Si ea à cæteris, etiam canonicalibus sepulcris, loco & insigni præterea aliquo Episcopali distincta.

Sepulcra itè sint canonicalia duo, à dextero latere sepulturæ Episcopalis; eaque vt supra aliquo interiecto spatio separata: in quibus & canonici, & capitulari dignitate præditi sepeliantur. Totidem præterea à sinistro latere certo etiam intervallo disjuncta: in quibus cæteri basilicæ cathedralis Sacerdotes, clerici, aliique ecclesiastici ministri humantur.



In Ecclesijs collegiatis sepulcra tria sint ante etiam chorum, aut alio loco etiam digniori; non in choro tamen, nec verò in capella maiori, aliave; vñ in medio situm, in quo Præpositi, vel Archipresbyteri, vel alio nomine rectores earum solùm humentur; alterum, in quo canonici; tertium in quo cæteri sacerdotes, clerici, ministrique earum ecclesiastici.

Præterea in singulis ecclesijs parochialibus etiam duæ sepulturæ sint, loco vt supra demonstrato; vna propria parochorum rectorum ve earum; altera clericorum parochialium.

Vbi vel in atrio, vel in porticu, vel in exedris, vel in cæmeterio locus nullus dari potest sepulcris communibus; intus in ecclesiæ ingressu saltem quatuor eo nomine struantur.

Alia verò sepulcra laicorum propria, in ecclesia sine Episcopi concessu fieri non debere decretum est.

Provinc. 4.  
tit. de sepul.  
c. 124.

Quæ si fieri extruere concessum erit; ne prope altaria, vt Varensi Concilio cautum est, struantur fiantve: nisi tam longè distent, vt sepulcrale os ab eorum scabello, bradellave procul absit spatio saltem cubitorum trium.

Nullò sanè modo intra chori & capelle maioris fines; neque rursus intra capellarum minorum cancellos extruantur, quibus à populo sacerdos celebrans separatur.

Fornicato autem opere fiant; quæque è solo ecclesiæ nullo modo extent emineantve, sed illud planè adæquent.

Ab utroque ecclesiæ latere, vbi fieri permissum erit, dextro scilicet ac sinistro, eo ordine disposita extruantur, vt è regione sibi singula respondeant.

De duplici integumento sepulture.

Operiantur sepulcra ne vllò vnquã tempore scæteant, duplici integumento: quod quadrata vel alia decenti forma pro loci ratione è lapide solido sit; ita tamen, vt inter vtrunque aliquid spatii relinquatur; & inferius integumentum è rudi, illud superius è polito lapide struatur, Ecclesiæ pavimento equale; quod sepulcrali ori vndique aptè cohærescat.

De anulo sepulcri.

Anulus præterea in medio integumento superiori affigatur ad illius eleuandi vsum: ita tamen vt nihil emineat; sed tantundem integumentum excauetur, quantum anuli crassitudo capiat. Rursus alia etiam ratio præmittenda non est; vt illud integumentum sustollatur per clauos duos, qui aliqua crassitudine sint; qui que ab eiusdem integumentum superiori parte in vtroque latere traieci nihil planè extent; ab inferiori autem paulò oblongiores quàm integumentum crassitudo est, singuli ferrum transuersale firmiter hærens habeant: quo dum fune vnicuique clauo adhibita integumentum eleuatur, sustineri queat.

In superiori porro integumento, ne crux, sacraque alia imago effigiesve sculptatur, aut alio modo exprimatur: vt ne pulueris lutive fordibus, & spato inquinaetur, ac transeuntium pedibus conculcetur.

Neque verò etiam sculpturæ ornatus, literarum incisio, aut inscriptio vlla, aliudve quidquam fiat quod emineat; neque rursus quidquam etiam tessellato opere, etiam si non superemineat, inscribatur, sculptaturve, quod Episcopo ante probatum non sit.

De cæmeterijs.

Quoniam sepulcris coniuncta instructio esse debet de cæmeterijs: in quibus mortuos sepeliendi morem antiquum tantopere à patribus comprobatum, in vsum ex decreto Concilii Provincialis, per Episcopos nostræ provincie, vbi potest, restitui cupimus.

Provinc. 1.  
tit. de sepul.  
pag. 36.

Cæmeteria igitur, vt animaduerti licet, alia in porticu atriove ecclesiarum, à fronte scilicet; alia à tergo; alia à latere septentrionali; alia à meridionali; quædam ab omni illarum parte sunt: nec verò veritum est, quin adhuc etiam ab eisdem singulis omnibusve partibus constitui possint.

Porro quæ à fronte in atriove ecclesiæ extructa sunt, quamuis ab excitandam, vel charitatis erga mortuos fideles, vel conditionis humanæ memoriam in iplo



ipso prospectu hominum sint; tamen quoniam ob iter ac tritam viam, qua transitus per Ecclesiam hac atque illac fit; facilius patent, vel animalibus, vel feruitutibus, vel deambulationibus, con- gressibus, & alijs hominum actionibus eo sacro loco indignis, quamobrem etiam sæpe ob alia, quæ quotidie hu- manitus incidunt, violari contingit; ideo à fronte in atrijs porticibusve ec- clesie (cum ab alio latere fieri possunt) non extrui expedit.

A septentrionali autem Ecclesie parte illorum situs potior deligatur: aut ab eo latere, in quo maximè ædium cle- ricalium transitus quotidianus, fene- strarum prospectus, stillicidiorum etiã proiectura, aliæve eiusmodi feruitutes vitari possunt.

Ampla autem cœmeteria esse debent, pro ecclesie cui adhærêt, situsve spatio, proq; hominum item multitudine.

Forma esse possunt oblonga aut quadra- ta architecti iudicio, ac pro situs modo. A parietibus nuda esse non debent, sed vndique ijs septa.

Qui parietes à terræ solo altè exædifi- centur cubitis circiter septem.

Vbi uerò tanta parietum altitudine præ loci inopia extrui non possunt; ita sal- tem altè exædificentur, vt animalibus aditus præcludatur: hæc q; altitudo non minor sit cubitis tribus.

Vbi uerò præcisæ rupes erunt, quibus cœmeterij situs concluditur; eæ pro se- pimento parietum esse poterunt.

Parietes autem manufacti extrinsecus albario opere incrustentur; in locis ve- rò insignioribus decens erit, si intrinse- cus ab omni parte porticibus vestiatur, sacrisque picturis historijsve ornentur. In ijs porò porticibus sepulturæ æqua- li spatio inter se distinctæ, recto ordi- ne ad præscriptæ formæ rationem fie- ri possunt.

Vbi porticibus cœmeteria non cir- cumuestiuntur; parietes saltem exor- nari debent aliqua sacra pictura, certis eorum locis expressa.

In medio eorũ situ, crux ex aurichal- co, aut marmore, aliove lapide confecta collocetur: quæ in columna marmorea lapideave, seu in pile structili sustulata,

aliquo decenti integumento operiatur, aut è ligno altè erecta constituatur.

Capella item paruula, eaq; in orien- tem versus, vbi potest, extruatur: in qua preces pro mortuis aliquando fiunt.

Habeat item vas aquæ sanctæ forma supra demonstrata, cum aspersorio, non tamen appenso, sed quod amoueri pos- sit a l' aspergendi vsu.

#### De loco ossario.

**C**ertus præterea locus intus sit, pa- riete vndiq; septus, & tecto ac for- nice, vbi potest, opertus: isq; in omniũ conspectu sit; vbi mortuorum ossa ali- quando effossa ordine struantur.

#### De ossijs cœmeterij.

**C**œmeterij porò tria ostia à fron- te esse possunt; nisi situs ratio eius- modi est, vt à latere etiam illa fieri ne- cessario postulet.

Si uerò cœmeterium ecclesie ab aliqua parte continens est, ab ea parte ianuam item habeat, qua ad ecclesiam aditus sit, cum uel diuinorum officiorum pro mor- tuis, uel processionum causa usu venerit. Ab ostij autem maioris à fronte extru- cti summa parte, quæ extrinsecus est, sa- cro sanctæ Crucis imago exprimat, in extremo Crucis affixa imagine capitis, aut cranij hominis mortui.

Quæ ostia, à quacunque parte sint, fir- mis, valuis, pessulis, & clauæ munita & clausa, ne pateant nisi cum vsus venerit. Nullæ vites, arborès, arbusta, stirpes cu- iusvis generis, non modò frugi fera, sed quæ et nullum omnino fructũ baccasve gignunt, in ijs esse, aut censeri debent. Immodò uerò ne fœnum quidem, herbæ uirescens quæ pabulo debeat, sit.

Ab sit strues lignorum ac tignorum; tum omnis acetus cœmeteriorum, lapidumve; omnis denique res, loci sanctitati, reli- gioni, & decoro repugnans.

#### DE SACRISTIA.

##### Cap. XXVIII.

**D**E ædificijs præterea Ecclesie ad- iunctis, sacristiæ ædificatio vna ac præ-